

MAGAZIN

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

Director: Vasile TODI

Redactor-șef: Ștefan TARJOC

Scrisoare persană

Auzit de mii de ori vorbindu-se despre faimosul rege al Suediei. Asedia o cetate într-un regat numit Norvegia. Pe când vizita transeele, însoțit doar de un inginer, fu împușcat în cap și muri. Primul său ministru fu imediat arestat: se convocă parlamentul care îl condamnă la moarte.

Fu acuzat de o mare crimă : aceea de a fi calomniat națiunea și de a o fi făcut să piardă încrederea regelui; nelegiuire care, după părerea mea, merită de o mie de ori moartea.

Pentru că, dacă e o faptă urită să ponegrești în ochii regelui pe

ultimul dintre supușii săi, ce să mai zici când e vorbită de rău națiunea întreagă, răpindu-i-se bunăvoința (aceluia pe care providența l-a hărăzit s-o fericească ?

Aș vrea ca oamenii să le vorbească regilor așa cum vorbesc îngerii cu sfântul nostru profet.

Știi că la sfintele împărățanii, când stăpînul stăpînurilor coboară de pe cel mai înalt tron din lume, ca să se arate sclavilor săi, mi-am făcut un aspru principiu de a-mi stăpîni limba nesupusă. Niciodată n-am fost auzit scâpînd vreo vorbă care a fi putut supăra pe ultimul dintre supușii lui. Când trebuia să

Înțelepciunea românească

Ferește-te să iei față frumoasă de neam prost, nevastă lăsată de bărbat și văduvă care-și plînge bărbatul mort.

Anton Pann

încetez a mă reține, nu încetam de a fi om cinstit; și în această încercare a credinței noastre, mi-am riscat viața, dar nu mi-am riscat niciodată virtutea.

Nu știu cum se întîmplă că niciodată un rege nu atît de rău încît miniștrii săi să

MONTESQUIEU
(continuare la pagina 2)

Minunata învățătură

Creștinismul vine cu minunate învățături izvorâte din adevărurile de viață pe care Mântuitorul Iisus Hristos și Sfinții Săi Apostoli le-au revărsat din belșug peste tot întinsul filelor cărților Noului Testament. Cunoaștem de aici că „Domnul cerului și al pământului a făcut, dintr-un sânge, întregul neam al oamenilor, ca să locuiască peste toată fața pământului și a așezat de mai înainte vremurile și hotarele așezării lor” (Faptele Apostolilor 17, 24-26), adevăr de viață care pune în lumină obârșia comună a tuturor pământenilor ca fii ai aceluiași Părinte ceresc.

✠ NICOLAE
Mitropolitul Banatului

poeti ai tuturor vremurilor

Spovedanie

Vasile TĂRĂȚEANU (Ucraina)

*Doamne, nu pot să împart
Trupu-acesta în trei țări,
Că e unul și-i prea slab
Pentru-asemenea-încercări.*

*Cum să-mpart, Doamne, strămoșii
Și copiii ce îi am?
Cum să-mpart o țară-n trei
Și în două-acelaș, neam ?*

*Cum să-mpart, Doamne, Moldova
Și prea dulcea Bucovina,
Lăsând crengile de-oparte
De străbuna lor tulpină?*

*Cum să-mpart pe Ștefan Vodă
Ca pe-un lan tivit cu maci,
Când e unic precum munții
În străbunii noștri daci?*

*Cum să-mpart pe Eminescu
Ca pe-un râu ce curge lin,
Când e unic ca izvorul
Ce se dăruie din plin ?*

*Și-apoi nici nu vreau, stăpâne,
Să mă-împart în două părți.
Răstignit pot fi chiar mâine
Numai nu pe două hărți...
Numai nu pe două hărți...*

„Odihnind” în bibliotecă

Cea mai importantă latură a libertății dobândită după 1989, cred eu, este libertatea de a saluta pe cine vrei. Nu mai trebuie să se îndoie omul din “șele” în fața unui activist, a șefului de post; ori a gestionarului de magazin pentru un sul de hârtie igienică. S-au așezat definitiv în valea uitării securistul de instituție ori șeful de sală, ori secretarul de partid. Astăzi sunt amintiri dezgustătoare. Inși care vii fiind încă, își etalează nerușinați decrepitudinea. ● Interesantă descriere de personaj are Preda în „Delirul”: „O femeie voinică, tânără, de o frumusețe care avea să o facă celebră mai târziu pe Ingrid Bergman, plină de farmec cu chipul rotund, gura cărnosă și fină, ochii imenși de vacă”. Iar bărbatul care o însoțește „era un bou cu nume de cal”.

Mănăstirea Tismana, văzută de desenatorul Lancelor
(reproducere după albumul Țările Române văzute de artiști francezi)

„Scriitorii este și ei oameni”, spune un vecin al meu cu aplecare spre constatări definitive. Are dreptate; Ion Barbu, a fost un furibund filogerman și ultragardist care venea la cenaclul lui Lovinescu îmbrăcat în cămașă verde iar la sfârșitul anului 1940 publică „Ođă Germaniei”. În același timp Victor Eftimiu, aduce „laudă bolșevismului lui Stalin” dorind după cum spunea Lovinescu, intrarea noastră în Republica Sovietică. Scriitori mari, aromâni amândoi; atât de mari încât opțiunile lor, țin azi de anecdotică. ● Există într-un roman al lui Constantin Țoiu, un poet care cumpără o șalopetă și o aduce într-o editură pentru ca volumul lui de versuri să-i fie croit exact pe măsura buzunarului acelei șalopete.

Vasile TODI
(continuare la pagina 2)

ANUL XV
Nr. 8 (186)

AUGUST
GUSTAR

Tel. 0721.935.392
Fax: 021.519.9551

www.magazinmr.ro
magazinmr@yahoo.com

ISSN:
1453-2700

2009

Conflictele politice ce se întetesc odată cu amplificarea crizei economice

Cu cât criza economică se manifestă mai intens, cu atât ies la iveală mai pregnant conflictele politice dintre grupările P.D.L. și P.S.D. aflate la conducerea României. Pentru prima dată premierul Boc acuză PSD-ul că nu se implică serios în problemele de guvernare și tot mai des se aude în tabăra social-democrată propuneri de retragere de la guvernare.

Președintele Băsescu adoptă o poziție riscantă pentru postura sa de eventual candidat la

președinție. Adică propune în mod deschis măsuri anticriză nepopulare, cum ar fi: reducerea bugetarilor cu 20%.

Aceste măsuri nu vor fi susținute de P.S.D. care n-ar vrea să piardă votul a sute de mii de bugetari.

Indiferent dacă măsura provine de la reprezentanții F.M.I. ce analizează oportunitatea acordării celei de-a doua tranșe a împrumutului pentru România, sau de la Guvern (care nu mai poate face față la plăți odată cu scăderea încasărilor la buget), situația este tragică și românii trebuie, pentru a câta oară, să strângă serios cureaua.

Această reducere de personal nu poate fi realistă în condițiile în care nu sunt fonduri nici pentru plata pensiilor și a ajutoarelor de șomaj. Considerăm că mai realistă ar putea fi reducerea cheltuielilor de la buget cu 20%, altele decât cheltuielile cu personalul, sau reducerea cheltuielilor dar cu salariile prea mari, din ministere, armată, servicii speciale și mai ales cu dotarea acestora.

O asemenea măsură a și început, o dată cu reducerea achiziționării autoturismelor de 70.000 euro/buc. din dotarea internelor.

Până la urmă va trebui renunțat la unele achiziții costisitoare, începând cu Președinția, până la cea mai mică Primărie.

Dr. Ec. Ștefan TARJOC

„Odihnind” în bibliotecă

(urmăre din pag. 1)

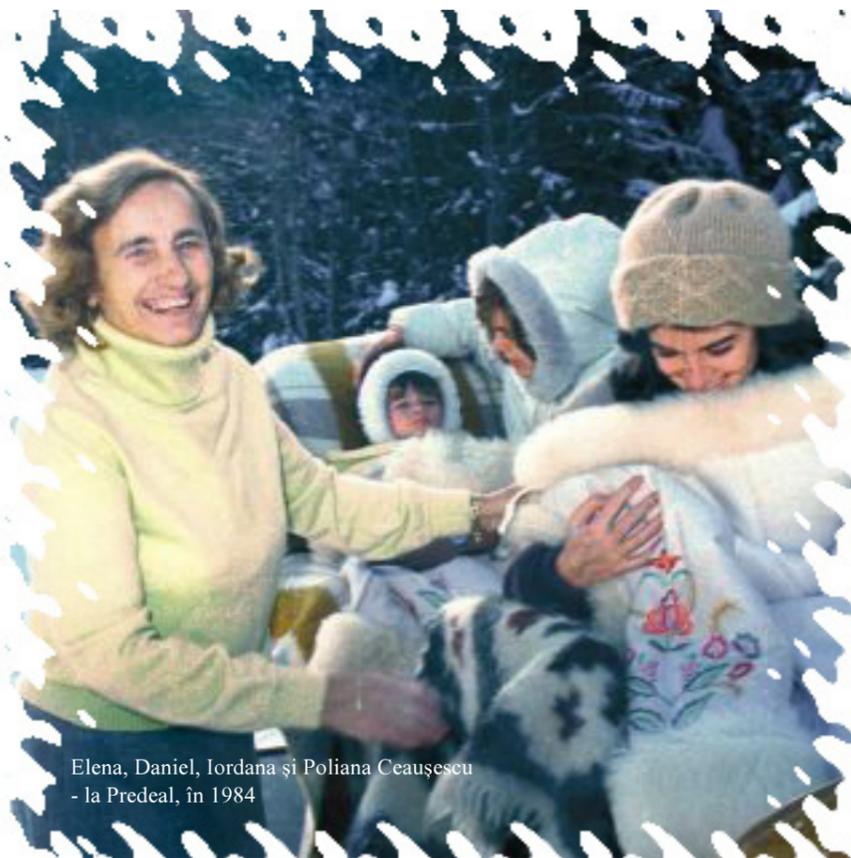
El dorea și spera ca muncitorii să-i poarte cartea în buzunar, pentru pauzele de prânz. Cu asemenea năluci au crezut comuniștii că îl pot înlocui pe Arghezi, cel care a mai întemeiat o dată limba română. ● România a fost, este și va fi o țară nesigură din toate punctele de vedere. Arestarea lui Gigi Becali, m-a dus cu gândul la băiatul lui Moța, care a fost trimis la închisoare la 18 ani pentru că s-a dus cu o fată la un film sovietic. Nu le-a plăcut și au plecat puțin după începutul filmului. Pe drum l-au luat. ● Vorbă a mamei: „În inima fiecărui bărbat se luptă doi lupi dar de câștigat câștigă cel pe care îl hrănești mai mult. Cei doi lupi sunt iubirea și ura. ● Singura șansă a derbedeilor de a învinge moartea prin neuitare, este aceea de a necăji oamenii mari. Caion pe Caragiale, Sorin Toma pe Arghezi, ori d'Antes, golanul cu epoleți de ofițer fiindcă a avut „onoarea” să ucidă în „lupta cavalească” pe unul dintre cei mai străluciți poeți ai lumii: Pușkin.

Nepotul ascuns

Iordana, Valentin, Daniel și Elena
Ceașescu - la Neptun, în 1982

Misterul vieții de azi a lui Daniel Valentin Ceașescu este, într-un fel, o prelungire a discreției care l-a înconjurat chiar de la naștere, din 1981. Despre nepotul lui Nicolae Ceașescu, născut în 1981, sunt consemnate extrem de puține date. De exemplu, în arhiva Agerpres, agenția de presă care avea acces la evenimentele de familie ale cuplului dictatorial, există doar două fotografii în care apare singurul nepot al lui Nicolae și al Elenei Ceașescu. Un instantaneu făcut la Neptun, pe plajă, cu Daniel, mama sa, Valentin și Elena Ceașescu, și un altul realizat la Predeal, în care personajele sunt aceeași Elena Ceașescu, împreună cu nurorile Poliana Ceașescu și Iordana Borilă. În ambele, Daniel Valentin este consemnat doar cu apelativele „nepotul” sau „fiul”.

Elena, Daniel, Iordana și Poliana Ceașescu
- la Predeal, în 1984

Scrisoarea persană

(urmăre din pag. 1)

nu-l poată întrece. Dacă face vreo faptă rea, aproape întotdeauna aceasta i-a fost sugerată. Astfel încât ambiția regilor nu e niciodată atât de periculoasă ca josnicia sufletească a sfetnicilor săi. Dar îți poți închipui că, un om care nu e decât de ieri ministru și care poate mâine nu va mai fi să devină într-o clipă dușman lui-însuși, familiei sale, patriei și al tuturor urmașilor ce se vor naște din acela pe care îl îndeamnă, să oprime?

Un rege are patimi. Ministrul i le așiftă: spre acest scop își îndreaptă toate silințele; n-are alt țel și nici nu vrea să aibă. Curtenii îl câștigă prin laudele lor iar miniștrii îl măgulesc mult mai primejdios prin sfaturile lor, prin plănuirile pe care i le inspiră; și prin ideile ce i le sugerează.

Din Paris, în 25 ale lunii Safar, 1719.

„Noi astăzi, aici, nu ne aflăm nici la Răsărit de lume nici la Soare-Apune. Noi ne aflăm și ne bucurăm, în cea mai frumoasă și mai nobilă curte de pe acest pământ: în curtea casei lui Dumnezeu.“

V. Todî

Placa de marmură din strana bisericii, amintind numele ctitorului

Dragi locuitori ai frumoasei așezări Coșarii, onorat juriu, aleși concurenți,

a reflectat vreodată cineva de ce primele cuvinte din Biblie încep prin a afirma existența cuvântului?

Cuvântul, oameni buni, numai cuvântul poate veșnici faptele noastre, ori poate întârzia uitarea noastră pe pământ. Și astăzi, aici, la limesul unui apus imperiu, la sânul Maicii noastre Români, cea mai reprezentativă instituție a neamului aromân, Organizația Internațională a Aromânilor, a hotărât să așeze cuvântul în cântec și el, cântecul, să stea, la temelie sărbătorii de astăzi. Se vor întreba unii de ce conducerea Organizației Internaționale a Aromânilor a ales drept vatră a acestui „Festival-concurs” localitatea dumneavoastră. Răspunsul e simplu: una dintre cele mai ilustre familii aromâne, familia Sina, plecată acum mai bine de trei veacuri din capitala aromână Voscopole, a fost înnoțat aici. Aici a devenit Sina baron; baron de Hodoș și de Kiz-Ghiya și nu altfel, căci acesta este numele corect al acestui sat, însemnând „Satul-mic”.

Despre această familie, care și-a părăsit locul ivirii sale în lume de teama urgiei otomane, nu pot să vă vorbesc într-un cuvânt de salut. Vă spun doar că familia Sina, stabilită la Viena alături de alte familii ilustre aromâne, ca Dumba, Karajan, Gojdu ș.a.m.d., era prima ca avere după familia imperială. Iată de ce, a fost posibil ca acum 200 de ani să ctorească în satul lui de atunci azi al dumneavoastră, o asemenea catedrală. Apropo de acest sfânt lăcaș de cult: contează forma unei biserici. Biserica pe care omul o construiește spune multe despre el. În Macedonia lui Sina, erau biserici frumoase din chirpici ori piatră de munte. Ele erau răcoroase și întunecoase pentru a crea senzația de pace. Bisericile acelea erau făcute să ingunchezi în ele. Aceasta înălțată de Simeon

Giorgi Sina, fiul lui George Simeon Sina, e făcută să stai drept. Ce ar fi realizat acest neam, al cărui destin mă face să cred că exilul este starea terestră naturală a omului, dacă n-ar fi fost alungat precum strămoșii săi din Eden, din locul lui de baștină, nu e greu de bănuț.

Iubiți prieteni, îmi displace recunoștința de la sfârșitul discursurilor și detest sintagma „și nu în ultimul rând”; iată de ce, convins că Georges Gusdorf,

nu se înșela în „Mit și Metafizică”, atunci când spunea că „sărbătoarea este o punte prin care Marele Timp, timpul mitic, se revarsă în realitatea umană pentru a o transfigura și înțelegând că o astfel de punte are nevoie de piloni puternici; acum și aici, adresez atât în numele conducerii Organizației Internaționale a Aromânilor, cât și al meu personal, sincere mulțumiri domnului Constantin Ostaficiuc, președintele Consiliului Județean Timiș, omul cu cel mai pedant caracter din clasa politică a Banatului; conducătorului culturii timișene domnului Răzvan Hrenoschi, conducerii primăriei comunei Brestovăț, reprezentată prin trei oameni de ispravă: domnul primar Eugen Dobra, domnul viceprimar Carol Garjițki și domnul referent cultural Laurențiu Mocan, care au sprijinit necondiționat și cu aleasă noblețe, proiectul nostru cultural. Recunoștință acestor oameni și aplauze pentru dâșii.

Distinsă asistență, noi astăzi, aici, nu ne aflăm nici la Răsărit de lume nici la Soare-Apune. Noi ne aflăm și ne bucurăm, în cea mai frumoasă și mai nobilă curte de pe acest pământ: în curtea casei lui Dumnezeu. Aici se vor întrece peste puțin timp, într-o admirabilă emulație a sufletului, tinere și tineri cu har. Juriul, onorat de prezența distinsului dirijor și om de radio, domnul prof. Gelu Stan, de „augustă” doamnă Augusta Anca, de cel mai iubit fiu al satului Nicolae Ignea, de măiastra interpretă de folclor Liliana Savu-Badea, de inimosul dascăl Ioan Gh. Oltean, și, cu voia dumneavoastră, ultimul pe listă, Vasile Todî, va avea o sarcină, nu ușoară. Acestui juriu,

îngăduiți-mi oameni buni, să mă mărturisesc în dragostea și respectul meu pentru dumneavoastră și pentru satul dumneavoastră, de unde acum 30 de ani, am ales mama feciorului meu.

Onorați prieteni, pe oamenii pe care îi vedeți strânși suflet lângă suflet aici, i-am întâlnit și îi regăsesc mereu în poezia care marchează momentul de răscruce în scrisul arghezian liric, și anume „Belșug” acelu poem chtonic, al cărui simbol central este omul:

„El singuratic, duce către cer
Brazda pornită-n țară de la vatră.
Când îi privești împiedicați în fier,
Par, el de bronz, și vitele-i de piatră”.

Oamenii acestor locuri, iubiți prieteni, sunt simpli și demni. Ei nu au nimic din „purtarea plină de slugărnice penibilă, mieroasă a orașenilor fără căpătați, ei par să nu cunoască, ori să fi uitat de mult vechea taină patrupedă a guturatului. În dâșii am întâlnit ca într-o revelație târzie, pe cei „fericiți”, pe care Iisus îi pomenește în predica de pe munte. Lor, deci, acestor oameni care au biruit dezastrul desproprierii și care au rămas aproape de Dumnezeu, le dăruim noi, Organizația Internațională a Aromânilor având alături Consiliul Județean Timiș și Primăria Comunei Brestovăț, această sărbătoare a spiritului, pregătită temeinic de cunoscuta lor fiică Elena Jurjescu.

Bucurați-vă cinstiți gospodari, că astăzi, vi se întoarce acasă cântecul, așa cum voi, demult, l-ați trimis în lume: frumos și curat.

Vasile TODÎ

Președintele Organizației Internaționale a Aromânilor

Prima criză bancară

În această lume a marii finanțe din timpul Renașterii, s-a remarcat, prin concepțiile sale îndrăznețe, un bancher din Augsburg, Ambrosius Hochstadter. Pentru împrumuturile pe care le acordau nobililor, regilor, împăraților, orașelor libere, iar pe de altă parte, pentru speculațiile de anvergură cu stofe, alimente, metale, clădiri, bancherii aveau nevoie de mari sume de bani peșin. Hochstadter a avut ideea să procure aceste sume de la oricine le avea. A apelat, deci, la economiile oamenilor, împrumutându-le cu o dobândă de 5%; cu capitalul astfel obținut s-a lansat în speculații pe scară mare. Au venit la el să-și depună economiile nu numai nobilii, prinții, seniorii și negustorii, ci și poporul de rând. Dobânzile plătite într-un an se ridicau la un milion de florini. Adică opt tone de aur! Cu banii gheață de care dispunea, Hochstadter a acaparat anumite sectoare economice exercitând un adevărat monopol al lemnului, al grâului, al vinului, al cuprului și mai ales al mercurului. Al acelui mercur căruia prelucrarea metalelor prețioase, tot mai importantă din zi în zi, avea să-i dea o deosebită valoare. Dar în acest domeniu, Hochstadter a intrat în concurență cu confrății lui din Augsburg — familia Fugger — care erau mai celebri și mai puternici decât el, și, într-o bună zi, s-a prăbușit. "A fost prima dintre marile noastre crize bancare", cum subliniază economiștii Hauser și Renaudet.

Dinastia Fugger

Familia Fugger era originară din satul Graben (ținutul Augsburg). Cel mai îndepărtat strămoș cunoscut — Jacob — se îndeletnicea cu agricultura și țesutul, ceea ce l-a determinat mai târziu să se apuce de comerț cu pînzeturi. Cei doi fii ai săi — Ulrich și Johann — s-au mutat în orașul Augsburg pe la sfîrșitul sec. XIV. Aici înflorea negoțul cu stofe. Cei doi frați au procurat de la Veneția bumbac venit din Levant, țesînd pînzeturi pe care tot ei le și vopseau.

Căsătorindu-se cu o fată din oraș, Johann Fugger a căpătat dreptul să locuiască acolo. A avut doi fii, Andreas și Jacob. Cel mai mare, Andreas, a reușit să dea industriei paterne o asemenea amploare și strălucire încît concetățenii l-au supranumit „Fugger cel bogat”. Fiul său cel mare a obținut în 1452 primul blazon cu care s-a mîndrit familia: un căprior de aur pe un fond azuriu; dar spița lui s-a stins în 1483.

Fratele său mai mic, Jacob, decanul breslei țesătorilor, a avut șapte fii, printre care Ulrich, Georg și Jacob II. Ei au dat casei cea mai mare prosperitate și strălucire.

Ulrich (1441-1510) și-a desfășurat activitatea pe un tărîm vast. A fost primul reprezentant al familiei care s-a ocupat în scopuri comerciale și de opere de artă, comercializînd tablourile și gravurile lui Albrecht Durer în Italia.

Preotul negustor

Jacob Fugger II (1459-1525) s-a dedicat la început carierei ecleziastice și a activat departe de freamătul lumesc, printre canonicii din Herrieden, în parohia Eichstätt. Mai târziu însă s-a lăsat convins de fratele său mai mare, Ulrich, să părăsească tihnită viață de teolog pentru a deveni om de afaceri. Canonicele devenit negustor avea să ridice dinastia pe treapta ei cea mai înaltă. Inițial s-a ocupat de comerțul cu lînă, mătase, condimente; apoi, obiectul principal al preocupărilor sale au devenit exploatarea minieră - mai ales a minelor de la Schwatz (Tyrol) - și speculațiile financiare. Minele i-au adus o mare avere. În apropierea lor, întreprinzătorul a construit un castel somptuos, unde urmașii lui au dus o viață princiară.

Jacob Fugger II a fost unul dintre primii germani care au folosit noul drum comercial deschis de Vasco da Gama spre India. În 1509, bancherul l-a împrumutat pe împăratul Maximilian cu 170 000 ducăți, ajutîndu-l să-și continue campania din Italia. Împăratul îi înnobilase, în 1504, atît pe el cît și pe fratele său Ulrich, dîndu-le blazonul cu floarea de crin, ceea ce le-a adus numele de „Fugger-floare de crin”. În plus, împăratul l-a desemnat pe Jacob consilier aulic. De aceeași cinste s-a bucurat bancherul și din partea papei Leon X, care l-a

ridicat la rangul de conte palatin. În această vreme, Banca Fugger centraliza și fructifica banii încasați de papă în Germania, prin vinderea indulgențelor. Cu prilejul candidaturii lui Carol Quintul la tronul împărațesc (1519), tot Jacob Fugger II i-a dat posibilitatea maiestății sale catolice să-l învingă pe concurentul său, regele Franței, împrumutîndu-i 310 000 florini pentru cheltuielile electorale; viitorul împărat i-a dat în gaj orașul Anvers. Abilul neguțator-bancher a adăugat la averea sa bănească domeniile Kirchberg, Weisenhorn, Wullenstein, Pfaffenhoven etc.

„Cardinalul episcop de Brixen a murit la Roma. Se spunea despre el că e foarte bogat, dar asupra lui nu s-a găsit nici un ban, ci doar un bilet ascuns în mîncă; era o chitanță pentru 300 000 florini depuși la Banca Fugger. Papa l-a chemat pe reprezentantul băncii la Roma și l-a întrebat:

— Puteți achita această sumă?

— Chiar azi.

La scurt timp după aceea, papa Iuliu II i-a întrebat pe reprezentanții regilor Franței și Angliei:

— Stăpînii voștri ar putea dispune de pe un ceas pe altul de trei tone de aur?

— Nu, sfînte părinte.

— Un burghez din Augsburg poate fără nici o dificultate”.

Jacob Fugger II a construit și la Augsburg un palat care-i poartă numele și ale cărui ziduri exterioare au fost splendid decorate cu frescele lui Albrecht Altdorfer.

„Bancherul a aprins focul în fața împăratului, cu chitanțele pe care acesta i le dăduse în schimbul sumelor împrumutate”

Murind în 1525 fără copii, bancherul a lăsat moștenire averea și afacerile nepoților săi Raimund și Anton. „Numele lui Jacob Fugger și ale nepoților săi — scrie un cronicar al vremii — sînt cunoscute în toate țările, chiar și în cele păgîne. Împărații, prinții și regii i-au trimis solii, suveranul pontif l-a considerat fiul său mult iubit, iar cardinalii se ridicau în picioare în fața lui”.

Cei doi frați, Raimund și Anton, în a căror epocă stirpea Fugger a atins maximum de bogăție, strălucire și prosperitate, vor rămîne împreună la Augsburg, în Palatul Fugger, constituind două figuri remarcabile și reprezentative ale Renașterii. Potrivit spuselor unui contemporan, Raimund a sprijinit dezvoltarea literelor, cu precădere a studiilor de istorie, s-a interesat cu generozitate de artele plastice, achi-

ziționînd numeroase opere antice din Grecia, Italia și Sicilia. Asemenea unor familii senioriale, Fuggerii au avut legile lor proprii, și au asigurat transmiterea din tată în fiu a patrimoniului și a monopolului comerțului, astfel încît „casa” a rezistat neclintită pînă în sec. XIX.

La distanță de cîteva generații, Raimund și Anton Fugger au făcut din urmașii umilului țesător din Graben niște seniori și înalți magistrați; mulți prinți din acea vreme nu se bucurau nici de autoritatea și nici de puterea lor. Carol Quintul, în al cărui imperiu soarele nu apunea niciodată, trebuia să se sprijine pe devotamentul lor. De altfel, împăratul i-a făcut pe cei doi frați conți ai imperiului, investindu-i cu puterea de a împărți dreptate ca juzi; acest privilegiu rar datează din 1 martie 1530. La el s-a adăugat în 1534 și dreptul regal de a bate monedă. Monarhul a primit importante împrumuturi în bani de la cei doi bancheri, ca de exemplu, cu prilejul expediției în Algeria; cînd, la întoarcere, împăratul a trecut prin Augsburg și a tras la ei, Anton a folosit drept combustibil în uriașul cămin al palatului scortșoară - marfă foarte scumpă la vremea aceea; bancherul a aprins focul, în fața împăratului, cu chitanțele pe care acesta i le dăduse în schimbul sumelor împrumutate.

Același Carol Quintul, mergînd la Paris, a vizitat tezaurul regal, fiind însoțit de Francisc I.

„Am la Augsburg — a spus el confratelui său regal — un negustor care v-ar cumpăra întregul tezaur la un preț bun și cu bani gheață”.

Cînd a murit, Anton Fugger a lăsat doi fii, Ulrich și Jacob-Johan, în care literații și artiștii au găsit niște generoși protectori. Familia Fugger a făcut din Augsburgul sec. XVI, ceea ce Medicii au făcut în aceeași epocă din Florența: unul dintre centrele artistice cele mai strălucitoare ale Europei. Ulrich Fugger era el însuși un distins elenist, editînd pe banii săi, prin intermediul lui Henri Estienne, operele mai multor autori greci, mai ales ale lui Xenofon. A investit sume mari de bani pentru alcătuirea unei minunate biblioteci, în care a strîns manuscrise grecești, latine și ebraice de o rară valoare.

După mai multe generații de mari bancheri și mecenați, familia Fugger a dat și guvernatori ai Augsburgului, dintre care unii războinici viteji. La începutul sec. XIX, capul familiei, contele Anselm Maria Fugger, a fost ridicat de împăratul Francisc II la rangul de prinț al imperiului.

Jean Ango - omul cu flotă de război proprie

Să nu ne imaginăm că familia Fugger din Augsburg a fost în sec. XVI unică în genul ei în Europa. Și asociații ei, familia Thurzo din Cehoslovacia, au cultivat în orașul natal Levatcha, căruia i-au rămas credincioși, gustul pentru arte și pentru stilul italian. Asemenea Fuggerilor din Augsburg au existat și Welserii din Nurnberg.

Trecînd în Franța îl găsim pe celebrul Jean Ango, armatorul din Dieppe. Averea lui nu a atins cifra celei minuite cu atîta strălucire de Raimund și Anton Fugger la Augsburg, dar era suficientă pentru ca, în 1530, să-și organizeze cu resurse proprii o flotă de război cu care să asedieze Lisabona și să prade coasta lusitană, răzbuinînd astfel jefuirea uncea dintre navele sale de către portughezi. Tratînd cu el de la egal la egal, regele Portugaliei i-a trimis adevărați ambasadori. Francisc I l-a numit căpitan-governator al orașului Dieppe, localitatea de reședință a lui Jean Ango.

În Italia, Mariano di Agostino Chigi a pus la Siena, în sec. XV, bazele unei imense întreprinderi bancare. Fiul său, Agostino, era considerat la începutul aceluia veac cel mai mare bancher din peninsulă. Douăzeci de mii de salariați lucrau în birourile sale, care aveau sucursale la Lyon, Anvers, Londra, Constantinopol, Alexandria și Cairo. Ca și Jacob Fugger, el a devenit creditorul unor capete încoronate, printre care și regele Franței, Carol VIII (1483-1498).

Papa Iuliu II îi era atît de obligat încît a încuviințat ca bancherul să-și adauge la numele de Chigi pe cel de della Rovere, și a mers pînă la a-i excomunica pe cei care făceau dificultăți financiare băncii.

Legionarii s-au deosebit de comuniști și prin aceea că aveau școală. Școală adevărată. Dar și comuniștii, după ce s-au "înverzit" au avut școală. Și pe unii și pe alții, oricine venea la putere, îi băgau la pușcărie. Pentru că nu judecăm nici pe cei de ieri, nici pe cei de azi, care au școală dar "este 'oși", noi am publicat și "poezie roșie", scrisă de acel mare poet comunist Neculuță, așa cum publicăm și poezie semnată de unul din marii poeți ai României, Radu Gyr. Că legionarii și-au însușit-o ca imn, e vorba tovarășului Mao: "altă mâncare de pește". Noi nu judecăm. Nu judecăm, pentru că noi credem că mai importantă decât judecata este neuitarea. (V.T.)

Imnul tinereții legionare

Versuri: Radu Gyr - Muzica: Ion Mânzatu

Sfântă tinerețe legionară,
Cu piept călit de fier și sufletul de crin,
Lureș neînfricat de primavară,
Cu fruntea ca un iezăr carpatin.
Cu brațele suim în soare
Catapetesme pentru veac.
Le zidim din stânci, din foc, din mare,
Și dârz le tencuim cu sânge dac.

Refren: Garda, Căpitanul,
Ne preschimbă'n șoimi de fier,
Țara, Căpitanul,
Și Arhanghelul din cer.

Moartea, numai moartea Legionară,
Ne este cea mai scumpă nuntă dintre nunți,
Pentru sfânta cruce, pentru țară,
Înfrângem codri și supunem munți.
Nu-i temniță să ne'nspăimânte,
Nici chin, nici viforul dușman,
De cădem cu toți izbiți în frunte,
Ni dragă moartea pentru Căpitan.

Refren:

Sfânta tinerețe legionară,
Zidim biserici, stăm viteji în închisori,
În prigoană orișicât de-amară
Cântăm și ne gândim la Nicadori.
Purtăm în crivăț și în soare,
Lumini pentru biruitori,
Pentru cei viteji zidim altare,
Și-avem doar gloanțe pentru trădători.

Refren:

Cornel BEDO - Constanța

Ipoteze inedite

Tăblițele de aur de la Sinaia între recunoaștere și contestare

(urmare din numărul anterior)

Pe măsură ce descoperirile cresc ca număr și întindere, contestarea dovezilor referitoare la scrierea și cultura geto-dacică se reduce. Mai mult, până și grecii ce s-au suprapus peste această cultură încep să recunoască, că au făcut unele lucruri împreună cu băștinașii geto-daci. Cu cât se analizează mai serios plăcuțele de la Sinaia, cu atât contestarea lor nu mai are suport științific.

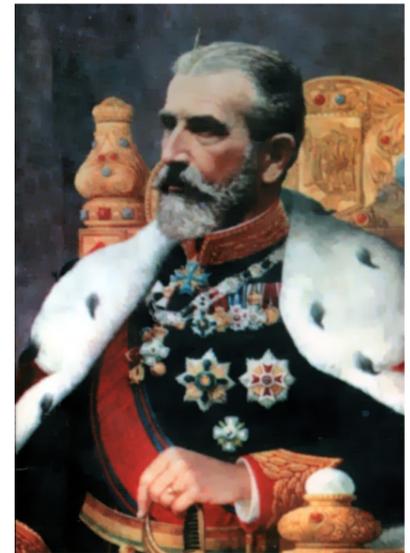
De fapt la Vatican se găsește un document original emis de regele Carol I, prin care acesta declară că-i pare rău că a topit aceste plăcuțe de aur, prin care probabil că a distrus documentele inedite ale istoriei geto-dace.

Elementele așa-zis grecești și chirilice din scrierea de pe aceste tăblițe (copiate în plumb), pune la îndoială primordialitatea acestor scrieri.

Dacă în tezaurul de la Moscova sau în oricare muzeu european sau american se va descoperi o singură plăcuță de aur (dintre sutele descoperite la Sinaia), ar înlătura definitiv orice urmă de contestare.

Înverșunarea istoricilor de diferite etnii împotriva tăblițelor de la Sinaia, cu eforturile neîncetate pentru distrugerea lor și dezarmarea acestora, face să se vadă importanța lor pentru cei care au falsificat istoria Europei și a lumii și nu vor să afle nimic din ceea ce nu-i grecesc, roman sau evreiesc. Faptul că scrierea geto-dacă era sacră și se folosea doar de către sacerdoți a făcut ca documentele în această scriere să fie mai puține, dar nu inexistente.

Din scrierea de la Tărtăria s-au descoperit câteva plăcuțe și care au revoluționat concepția europeană despre scriere, pe când cele de la Sinaia, se constituiau în sute de exemplare și atunci numai puteau fi ascunse sau ignorate (ca și Codexul Rahonci) și s-a lansat ipoteza falsității acestora. Dar cine putea în secret să producă falsuri de cca. 5 ton de plumb (pentru care trebuia o fabrică – cea de cuie de la Sinaia) și de ce să le facă în relief, de ce sute de plăcuțe și de ce cu caractere atât de inedite?

Ștefan APENESCU
Timișoara

Durerea mă doare

Și macul se joacă cu sângele meu-
E roșul de foc ce arde la soare-
L-aș scoate de-acolo dar e foarte greu,
Durerea e ceea ce simt că mă doare !

Și macul cel roșu se scutură-n vânt,
Petală de foc, petală de floare,
Îmi pare că nici nu mai sânt cine sânt,
Durerea e ceea ce simt că mă doare !

Și dinții ce strâng tulpina de mac,
Atrag strălucind o rază de soare,
Ce-mi intră în suflet mai rău ca un ac,
Durerea e ceea ce simt că mă doare !

Și pasul cel sprinten departe s-a dus,
Și totul și toate sânt depărtare,
Și viața și soarele sânt la apus,
Durerea e ceea ce simt că mă doare !

Victor ENACHE
Timișoara

Din albumul cu poze regăsite...

Lica Gheorghiu (fica cea mare a lui Gheorghe Gheorghiu Dej) alături de lurie Darie pe platourile de filmare

Un vers...

Un vers se naște din senin
Și curge în orice poezie,
Ca acul roșu cu venin
Ce se revărsă într-o magie...

Dacă-ăș avea un singur vers
Din câte-n viață am ales
Eu l-aș vesti în Univers,
Să fie cel mai de-nțeleș.

Dacă aștept azi o minune,
O clipă m-aș cuntremura,
Căci doar poetul cu renume,
În veci de veci n-ar tremura...

Poezia lui M. Eminescu mi-a sfințit
viața ca niște clopote bisericești.

prof. Aurel Jicman - Timișoara
9 august 2009 (86 de ani)

„De ce ne umiliți, domnule ministru?”

Teohar Mihadaș a fost un om grav și blajin ca un viețuitor în pustiu. E păcat că țara asta pierde din lipsă de oameni când între hotarele ei trăiesc ori au trăit asemenea bărbați. E ca și cum ai muri în drum de sete rezemat de capacul la rădăcina căruia susură cristalin un izvor. Sigur, contează maniera în care primești suferința. Asemeni Părintelui Arhimandrit Arsenie Papacioc pentru care viața este „Timp Hristic” și Teodor Mihadaș moștenise firea dâră și bărbătească a strămoșilor săi macedo-români. Cu această dârzenie mi-a povestit, într-un amurg liniștit ca un zimbru învins, despre caracterul chinuit de îndoieli al lui Nichifor Crainic. Citisem în Preda ceva asemănător despre felul de a fi între oameni al acestui important poet. Cu puțin timp înainte, profesorul Ovidiu Papadima mă rugase să public din creația lui Nichifor Crainic în revista pe care o conduceam atunci; „Deșteptarea”, vorbindu-mi cu respect despre poet. Strict despre poet. Mihadaș mi-a vorbit despre om. Și - aș adăuga eu acum ca o circumstanță domoală, pentru Crainic - nu despre omul Crainic de pe stradă ci despre Crainic, omul din pușcăria comunistă. L-am publicat de atunci deseori pe Nichifor Crainic la îndemnul lui Ovidiu Papadima fiind cred eu, unul din puținii conducători de gazetă din țara asta care îl mai publică și astăzi pe poet. Dar, public și mărturisirea lui Teohar Mihadaș despre omul Crainic. Cu observația mea că Nichifor Crainic slăbise în credință secătuit de un trai plin de comodități - fusese ministru - citiți mărturisirea aspră a unui om care a trecut și el prin închisorile comuniștilor; numai că el le-a învins.

T. Teohar

A doua zi am fost supuși unui examen de deparazitare.

Printre examinatorii căutători de păduchi se afla și ilustrisimul profesor universitar, teoretician al ortodoxismului în țara românească, tînjitor la scaunul de patriarh, ziarist confuz, dar înverșunat în confuzie, pe numele de Nichifor Crainic. Examenul de deparazitare era, ca și judecata, o formalitate ori, mai bine zis, o cursă subtilă în calea celor naivi și creduli.

Tonegaru, cu firea sa vorbărească și fantasmagorică, a căzut ușor în acea cursă.

— Apleacă-te, fiule, că n-ajung, ești prea înalt, i-a grăit micuțul Crainic, și Tonegaru, recunoscîndu-l, cu mare bucurie s-a aplecat și s-a lăsat cercetat pe sub gulerul hainei și-al cămășii de paraziți, de către Crainic, adevărat bulibașă al adevăraților paraziți.

— Ai păduchi, fiule?... Apoi foarte aproape de ureche, învăluindu-l într-o mare taină: Cum te numești?

— Tonegaru, Constantin Tonegaru, Maiestate... Nu vă amintiți?

— A, da, da! Cum să nu, și scotocea de zor prin cusături, căutînd a se face că nu vroia să-l vadă gardienii cînd vorbea cu deținutul.

Apoi, și mai în taină, ca pentru ei doi numai:

— Ce se mai aude? Cînd scăpăm de monștrii aceștia?...

Și Tonegaru, căzut în plasa burduhănosului păianjen, a îndrugat verzi și uscate despre căderea iminentă a comuniștilor de la putere, ca să-l bucure cît mai mult pe maestru.

A doua zi, Tonegaru a fost izolat la zarcă, celula cu regim de pedeapsă, iar domnul Crainic deparazita pe alții, noi sosiți, la fel ca pe Tonegaru.

Stătusem în chirie la Doamna Crainic în anul '45. Doamna și cu fiica dînsei, Nini, creaturi de-o mare frumusețe morală amîndouă, mă rugaseră atunci să accept să stau la ele, deoarece erau singure - el stătea ascuns la un popă undeva prin Ardeal - și golani de toată

teapa le vizitau zilnic, terorizîndu-le în fel și chip. S-au gîndit că n-ar fi rău să aibă între dînsele un bărbat, pe mine cu atît mai mult cu cît pe acea vreme lucram la Departamentul Naționalităților Conlocuitoare și eram considerat comunist, deci om cu autoritate și relații dar și macedoromân, deci om de încredere, după credința lor. Puteam deci - și așa ar fi fost firesc - să-i comunic lui Nichifor vești multe despre doamna și despre Nini. Doamna Crainic murise de tuberculoză galopantă. Tușea toată noaptea, dar făcusem o învoială amîndoi în sensul că a doua zi dimineața să mă certe pe mine, că din cauza

mea, a fumatului, dînsa tușește..., asta pentru ca Nini să nu bănuiască boala de care suferea. Înscenarea reușea, dar și cu sprijinul lui Nini, care, bănuind că maică-sa e grav bolnavă, ocolea cu dibăcie bănuiala, consimțind discret la învoiala dintre noi. Doamna Crainic, aparținînd unei mari familii românești din Bucovina, a spălat rufe, a curățat prin casă, a gătit la bucătărie, a îngrijit de bolnavi la spital, pînă-n seara cînd o ultimă hemoptizie a răpus-o. Și nici pe vremea cînd Crainic era ministru n-a angajat femeie la spălat ori la făcutul curățeniei, executînd ea, doctorița, aceste corvezi. Între timp, eu dispărașem fără veste. Eram dat afară din slujbă și hăituit. Ele vedeau în mine un salvator... Cum naiba să le spun că n-am slujbă și că sînt urmărit ca un dușman? Ca să nu le dezamăgesc și ca să nu le speriu și mai tare decît erau, am fugit la Bistrița, peste noapte.

La întrebarea pe care Nichifor mi-a adresat-o și mie; - „Cum te cheamă, fiule?”... am răspuns: - „Ion Popescu”.

— Ce-i pe-afară?

— Lumea e din ce în ce mai mulțumită.

— Cînd scăpăm, fiule, de ăștia?

— Cînd vor considera conducătorii noii orînduiri că trebuie să ne dea drumul, că merităm, cînd ne vor considera reabilitați și apți pentru a fi redați societății. Cel mai sigur, cînd ne vom termina pedeapsa.

Nichifor s-a mișcat încoace și-ncolo ca un ursoi, bombănind în sinea lui cine știe ce tropare. De data aceasta nu nimerise ținta și era mînios.

Cum de l-am ghicit? Nu știu. Instinctul de conservare sau duhul cel bun m-au pus în

gardă, și-apoi mutra lui și înfățișarea... de vîrcolac.

Era alintatul administrației. Directorul - își luase nume de Dorobanțu - îl alinta cu dragăstosul diminutiv de „Nichiforaș dragă!”

Nichiforaș mătura prin curte, pe culoare, distribuia cu polonicul ciorba, ciugulea chiștoacele, deretica prin fabrică lipindu-se misterios de oameni ca să le audă gîndurile și simțămintele. Îl vedeai cu jumătate din corp vîrît în ciubăr după ce se distribuia terciul sau arpacașul, adunînd de-acolo, de la fund ori de pe margini, cu mîinile ori cu limba, rămășițele și spovedea pe cei credincioși, ca după aceea,

curățai de păcate, să-i predea politrucului ca vinovați.

Într-o dimineață, distribuind terciul însuși directorul, celor ce munceau în fabrică - pentru că restul nu primea nimic dimineața - s-a petrecut următoarea scenă: după ce Dorobanțu a terminat cu distribuirea porției legale de terci, a continuat să ofere supliment din ce mai rămăsese-n fundul ciubărului. Cu gamela-n mîini, aplecat într-o atitudine de mizericordioasă încovoieră, primul care înainta cîinește, cu grijă mare, spre ciubărul cu supliment de terci, era Nichifor Crainic. Atunci directorul umple cu vîrf polonicul și, mișcîndu-l precum o cădelniță pe sub nas de cîteva ori - Nichifor urmărea ca un grivei, mișcînd ritmic oapul după polonic: sus-jos, jos-sus - îl întrebă:

— Nichiforaș dragă, există Dumnezeu?

— Nu există, să trăiți domnule comandant, a răspuns cu hotărîre Crainic. Apoi, continuînd: Dați-l în paști de Dumnezeu... O escrocherie zămislită de către niște țîlhari, ca să prostească lumea și s-o țînă-n ticăloșie.

Directorul:

— Na, du-te-n mă-ta de lepră...

Și i-a trîntit polonicul cu terci peste gamelă, umplîndu-i-o cu moț.

Cei din jur au făcut haz cu scîrbă, dar și cu invidie, unii.

Cînd un legionar, indignat, l-a apostrofat: - „De ce ne umiliți, domnule ministru?”..., domnul ministru a răspuns cu evlavie, mîrios: „Avem datoria să trăim, fiule! Avem datoria să trăim”.

TEUTONII

La început, istoria teutonilor a avut multe puncte comune cu cea a ionișilor. În anul 1127, din Ordinul iohanit s-a desprins un corp de cavaleri germani, cu sediul în biserica Sf. Maria din Ierusalim. Peste șase decenii, în 1190, la Accra acest corp s-a constituit într-un ordin cavaleresc independent, sub numele de „Ospitalierii Sf. Maria a germanilor”. În 1199, papa Inocențiu III a aprobat statutele noului ordin. Semnul distinctiv al teutonilor era mantia albă cu o cruce neagră pe umărul stîng.

Catedrala Kwidzyn, din nordul Poloniei

Ei au jucat un rol foarte șters în Țara Sfîntă, atenția fiindu-le îndreptată mai ales asupra posesiunilor din Europa.

Un prim episod important al istoriei teutonilor s-a desfășurat pe pămîntul românesc. În anul 1211, regele maghiar Andrei II a cedat Țara Bîrsei cavalerilor teutoni pentru a o apăra de atacurile cumane și a asigura succesul misiunii de catolicizare a regiunilor din jur. Printr-o serie de acte, teutonilor le-au fost acordate mari privilegii: scutirea de taxe, dreptul de a ridica cetăți și orașe, de a-și alege judecătorii, de a strînge dijma bisericească. Documentele respective conțin și importante știri referitoare la populația românească, găsită de ei aici. Astfel, într-un act din anul 1211 sînt menționați „locuitorii de acum și cei viitori” ai Țării Bîrsei, iar în altul, din 1222, „oamenii ce locuiesc în ținutul pomenit”. Urmărind însă să stăpînească singuri aceste teritorii românești, teutonii au intrat în conflict cu monarhia maghiară, regele alungîndu-i cu forța armelor în 1225 pe rapacii cavaleri-călugări.

La numai un an după izgonirea lor din Transilvania, teutonii au fost chemați să colonizeze țara prușilor, populație păgînă nord-europeană, în rîndul căreia misiunile de catolicizare se soldaseră pînă atunci cu eșecuri. În 1226, ducele Conrad de Mazovia, care avea de înfruntat pe pruși, a dispus colonizarea unui grup de cavaleri în ținutul Chelmo, cu condiția de a organiza și eterniza cruciada, în vederea convertirii prușilor. În luna martie a aceluiași an, teutonii au obținut o confirmare de la împăratul Frederic II, care le acorda dreptul de a invada și de a cuceri pămîntul Prusiei, Acțiunea de cotropire a acestui teritoriu a început în anul 1230.

Cetatea teutonilor din

Bine organizați și înarmați, după zece ani de lupte, ei au cucerit cea mai mare parte a Prusiei. Printr-o bulă din 1234, papa confirma independența statului teuton față de țările din jur.

Între anii 1235-1237, ordinul s-a consolidat prin asimilarea cavalerilor de Dobryzn (ordin întemeiat în 1213 de ducele de Mazovia) și a gladiferilor (purtătorii de spadă). Grație acestor fuziuni, teutonii au devenit o forță de temut în țările baltice. În anul 1240,

căutînd să-și extindă influența spre est, ei au încheiat un acord cu Suedia, pentru a ataca împreună pămînturile rusești. În bătălia de pe Neva din același an, Aleksandr Nevski a reușit să-i învingă pe suedezi, iar peste numai doi ani și pe teutoni, în celebra luptă de pe lacul înghețat Ciud, care a rămas în istorie ca un exemplu de eroism legendar al poporului rus. Mai tîrziu, teutonii au început acțiunea de cucerire a Lituaniei, întemeind orașul Memel (1252) și ocupînd Sam-landul. În 1260, la Memel, lituanienii răs-culați au provocat o gravă înfrîngere cavalerilor; abia în

Cavaleri teutoni

1273 teutonii au reușit să înăbușe revolta. Sfirșitul sec. XIII i-a găsit pe cavaleri instalați definitiv între Vistula și Niemen.

Politica de expansiune spre est, campaniile de cotropire, catolicizare și germanizare forțată au continuat și în sec. XIV. În 1308, teutonii au cucerit Gdanskul, între anii 1308 și 1310 au anexat Pomerania, au recucerit Estonia de la danezi, au înfrînt pe lituanieni (1370) și, în fine, au anexat Insulele Gotland și Samogiția. La sfirșitul sec. XIV și începutul sec. XV, posesiunile teutone se întindeau de la Oder la Golful Finic.

Confruntarea de forțe polono-teutonă era inevitabilă, mai ales în condițiile Uniunii polono-lituaniene, realizate în 1385. La îndemnul lui Vitold al Lituaniei, în anul 1409, Samogiția s-a răscolat. În urma intervenției Poloniei, la 6 august 1409, teutonii i-au declarat război. Bătălia decisivă a avut loc la Grunwald, unde cavalerii au suferit o înfrîngere zdrobitoare în fața forțelor polono-lituaniene și ale aliaților lor — cehi, moldoveni, tătari, ruteni, în total 80 000 oameni.

Lituania, fosta capitală a castelelor de lemn

Prin Pacea de la Torun (1411) teutonii au pierdut Mazovia, Dobryzn și Samogiția.

În anul 1422, un nou război a obligat pe teutoni să recunoască stăpînirea lituaniană asupra Samogiției. Cronicile poloneze au remarcat cu acest prilej victoria celor 400 moldoveni asupra cavalerilor teutoni în lupta de la Marienburg.

Prin a doua Pace de la Torun, încheiată în urma războiului din 1454-1466, Polonia a obținut întreaga Prusie Occidentală, iar Ordinul teuton s-a recunoscut vasal regelui.

A urmat o perioadă de declin. La 8 aprilie 1525, marele maestru Albert de Brandenburg a încheiat cu Polonia un tratat prin care ordinul era secularizat, iar el primea titlul de duce al Prusiei, fiind vasal Poloniei.

În 1561, prin hotărîrea marelui maestru Gottard Ketteler, a fost desființat și Ordinul gladiferilor.

Majoritatea foștilor cavaleri au trecut la luteranism. Cei rămași catolici s-au retras în imperiu și au continuat să se considere teutoni. În 1809, Napoleon I, cel care îi izgonise și pe ioniși din Insula Malta, a desființat definitiv Ordinul teuton.

Mândră țară îi Banatul !

ZI DE ALEASĂ SĂRBĂTOARE

După 1989, d-na cântecului popular românesc, Elena Jurjescu, ne-a dovedit că un artist poate avea o paletă largă de exprimare. A fost pe rând realizatoare de emisiuni folclorice la radio, apoi realizator TV a unui moment de înaltă ținută artistică, atât prin selecția invitațiilor, cât și prin autenticitatea cântecelor prezentate și iată, azi, o descoperim ca organizatoare a unuia din cele mai sobre festivaluri de folclor ținut între hotarele pământului pe care cu fală îl numim Banat. Acest festival-concurs, desfășurat în luna care a trecut, s-a evidențiat prin înalta calitate artistică și prin temeinica lui prezentare. O preselecție exigentă, desfășurată pe durata a două zile, a dus la prezența în concurs a unor concurenți care au încântat juriul și publicul deopotrivă. Festivalul-concurs "Câte stele-s pe Banat", desfășurat în localitatea Coșarii, din jud. Timiș, a fost onorat de mari personalități prezente în juriu și de un numeros public. "Vin oameni de peste dealuri cu păduri; vin din Șiștarovăț și din Lipova ca așa ceva se vede rar pe aici" ne spune Petru Văsuț din părțile locului. "Acum, la prima ediție, poate că ne-o scăpat ceva, dar la următoarele o să iasă "țais", ne asigură viceprimarul comunei, domnul Carol Garjiți.

Coșarii, istoria localității spusă lapidar, ar suna astfel:

- 1440. Aparținea cetății Șoimoș.
- 1890. Făcea parte din comitatul Timiș, districtul Lipova, avea 1565 locuitori.
- 1921. Făcea parte din județul Timiș-Torontal, plasa Lipova și avea 1503 locuitori.
- 1956. Făcea parte din regiunea Timiș, raionul Lipova, era reședință de comună, aparținându-i și localitatea Labașinț ș.a.m.d.

Ei bine, în curtea bisericii acestei localități au evoluat pe o scenă frumos împodobită tinere și tineri concurenți, pe durata a două ore de cântec. La capătul concursului, sita juriului a cernut următorii premianți: **Florin Bota** (Timișoara) - marele premiu, **Mădălina Cozma** (Periam) - premiul I, **Dolores Dongea** (Timișoara) - premiul special al Organizației Internaționale a Aromânilor, **Mădălina Roșu** (Hitiaș) - premiul II, **Fabiana Stroe** (Mehedinți) - premiul III, **Adina Hulbăr** (Periam) - mențiune.

Laureații festivalului au primit diploma, placheta festivalului, 2 CD-uri cu Elena Jurjescu-Todi și un buchet de flori de câmp.

Au prezentat **Ion Gh. Oltean** și **Elena Jurjescu-Todi**, transmisia tv fiind realizată de Europa Nova TM.

Marius Matei a primit Diploma de excelență pentru activitatea de colecționar și păstrător al costumului popular național și a obiectelor de artă populară, încântându-ne cu o expoziție cu exemplare deosebite.

La sfârșitul primei ediții a festivalului-concurs de folclor "Câte stele-s pe Banat" a onorat sărbătoarea, d-na cântecului bănățean Liliana Savu-Badea, alături de mai tânăra sa colegă, d-ra Anișoara Serafim.

Cu aplauze și pentru bine pregătutul ansamblu de dansuri al comunei Belinț, s-a încheiat o zi frumoasă ca un cântec.

Ion TRAI
secretar general al Asociației Presei Rurale din Banatul Istoric

Biserica din Coșarii,
ctitorie a familiei aromâne Sina

Mari poeți din Banat — Aurel TURCUȘ

Drum rotit

Sfârșit de secol - ce sfârșit?
Sfârșit de mine însumi nu de lume.
Va crește iarba-n infinitu-i rit,
Va curge râul înspre-a sa genune.
Drumul spre floare și spre fruct,
Același cel dintotdeauna,

Va trece peste toate, ne-nterupt
Negând trădarea și minciuna.
Sfârșit de secol - ce sfârșit?
Sfârșit de mine însumi, nu de lume,
Sub astrele ce-n drumul lor rotit
Își lasă colbul a deșertăciune.

UN DOCUMENT RARISIM

Părintele consilier Petre Dorobanțu, membru fondator al Societății Literar-Artistice "Sorin Titel", ne-a pus la dispoziție un document insolit din vremea Imperiului Austro-Ungar, un contract de căsătorie realizat în localitatea Topleț, locul de baștină al poetului George Bălțeanu. De precizat că un tânăr, în vremurile respective, dacă nu avea stagiul militar satisfăcut, nu se putea căsători în chip oficial. În asemenea împrejurări, ca să aibă totuși loc căsătoria, se încheia un "CONTRACT DE CĂSĂTORIE", care avea valoare oficială. Iată mai jos actele de identitate și contractul de căsătorie încheiat între tinerii ȘTEFAN BĂLTEANU și MĂRIA PETRAȘCU, în veacul trecut.

A. Actele de naștere prezentate:

ȘTEFAN BĂLTEANU

Matricula nr. 46, nr. casei 83 Topleț.

Născut 8 octombrie 1865, părinți Vasile și Ioana Bălțeanu.

Nașul: Ștefan Gheleșan.

Nașa: Petria, soția lui Gheorghe Bălțeanu.

Preot: Solomon Mateovici.

Dieceza: Caransebeș, protobresbiterat: Mehadia.

Parohia: Topleț.

MĂRIA PETRAȘCU

Matricula nr. 52, nr. casei 91, Topleț.

Născută: 15 octombrie 1865, părinți: Petru și Ecaterina Petrașcu.

Nașa: Călina, soția lui Ion Vior din Topleț.

Moașa: Măria, soția lui Gherghin Spătariu.

Preot: Ștefan Mateovici.

Dieceza: Caransebeș, protopresb. Mehadia.

Parohia: Topleț.

CONTRACT DE CĂSĂTORIE

Ștefan Bălțean nr. 83 din Topleț și mireasa Măria Petrașcu nr. 91 din Topleț, carele cu dzuia de astăzi între ambele părțile cu învoirea părinților respectivi după cum urmează s-au convorbit și încheiat:

1. Eu subscrisul Ștefan Bălțean nr. 83 din Topleț sunt învoit a lua de socie pre Măria fata lui Petru Petrașcu din Topleț și fiindcă eu din cauză

cătăniei nefiind de tot liber, mă învoesc a lua pre mireasa Măria Petrașcu de socie, obligându-mă ca îndată după trecerea a treia oară de la asentarea militară, seu în cas de înrolare la miliție după esperarea celor trei ori de activitate după lege a me căsători cu susnumita: Măria Petrașcu.

2. Decă cumva eu după expirarea timpului prescris din punctul 1 nu voi voi a me căsători cu Măria Petrașcu, atunci mă oblig a desdauna pre dânsa din partea mea la comunionul Baltean nr. 83 din Topleț cu 500 fi. v.a. adecă cinci sute de florini val. aur.

3. Eu Măria Petrașcu sunt învoită a merge ca socie lui Ștefan Bălțean nr. 83 din Topleț sub condițiunile puse în pct. 1 și 2 obligându-me ca decă cumva eu așiu fugi fără nici o vină de la casa bărbatului meu Ștefan Bălțean nainte de expirarea timpului de sub punctu 1 atunci a perde acest drept de sub pct. 2, fără oreșcare altă pretensiune.

4. Noi Ion Blidariu ca tată vitreg și Iconia Blidariu ca mumă bună a lui Ștefan Bălțean ne învoim și noi la căsătoria fiului nostru Ștefan Bălțean cu mireasa Măria Petrașcu cu condițiunile puse sub pct. 1 și 2, mai adăugând că la cas de desdaunare pusă de 500 fi. de nu se va ajunge din partea fiului nostru Ștefan din comunionul Bălțean nr 83 în Topleț deficitul al pune din partea noastră familia Blidariu nr. 13.

5. Mai departe de obligăm noi Ion și Iconia Blidariu nr. 13 din Toplecz că la cas de după fiul nostru Ștefan Bălțean și Măria Petrașcu nainte de cununie legitimă s'ar căpăta fii seu fiica aceste ai conscria pe numele nostru Blidariu sub nr. 13.

6. Mirele Ștefan Bălțeanu și părinții sei Ion și Iconia Blidariu nu pretind de la mireasa Măria Petrașcu nici o parte fie mișcătoare seu nemișcătoare.

7. Petru Petrașcu ca tată și Nicolae Petrașcu ca frate a miresei Măria Petrașcu făgăduiescu a da miresei Măria una parte din mobile și din alte lucruri mișcătoare după voință a lor care însă acuma aicea nu se anumesce.

Cu acest contract fiind interesanții din amândouă părțile învoiiți și cetinduse se subscrie.

Toplecz, în 1 Noembrie 1885

ss Petru Petrașcu ss Nicolae Petrașcu

ss. Ștefan Bălțean

ss. Măria Petrașcu prin Kalbașa

ss Ioan Blidariu

ss Iconia Blidariu

Notă: s-a respectat pe cât posibil vechea ortografie.

Nicolae Danciu PETNICEANU